

General-pukovnik
Stane POTOČAR

O STRATEGIJI ORUŽANE BORBE

Oružana borba je okosnica svih oblika otpora i osnovni je sadržaj priprema i vođenja opštenarodnog odbrambenog rata. U njoj deluju određene zakonitosti, na osnovu kojih se izvode borbena dejstva i angažuju snage i sredstva. Zbog izuzetnog značaja strategije oružane borbe¹ za uspeh opštenarodnog odbrambenog rata veoma je važno što jasnije utvrditi njene polazne osnove, pitanja kojima se bavi, osnovne principe i njihovu primenu, odnos prema operatici i taktici, itd., imajući u vidu da je reč o teoriji i praksi strategije i ostalim oblastima ratne veštine.

Strategija oružane borbe temelji se na idejnim osnovama naše koncepcije odbrane i doktrine opštenarodnog odbrambenog rata, što znači da unutrašnja i spoljna politika naše zemlje, koncepcija i doktrina opštenarodnog odbrambenog rata i geostrategijski položaj Jugoslavije opredeljuju i strategiju oružane borbe. Naša strategija oružane borbe podrazumeva da je oružana borba osnovni vid borbe i otpora agresoru, da pripreme za oružanu borbu moraju biti takve da obezbeđuju uspešno vođenje svih vrsta i oblika rata i, na kraju, da oružana borba čini nedeljivo jedinstvo sa svim ostalim oblicima opštenarodne odbrane. Oružana borba je i uslov i pretpostavka za snažno i uspešno ispoljavanje svih ostalih oblika opštenarodne odbrane, ali je i sama, u veoma značajnoj meri, njima uslovljena. U pripremama i vođenju oružane borbe oslanjamo se, pre svega, na sopstvene snage. Uspeh i stepen svih priprema preduslov je da sistem opštenarodne odbrane još u miru ostvari svoju najbitniju funkciju — *odvraćanje*

¹ U stranoj publicistici, a i kod pojedinih naših autora, često se upotrebljava izraz »vojna strategija«. Za naše uslove podesniji je pojam »strategija oružane borbe«. Sveobuhvatniji je i sadržajniji zbog toga što i oružana borba u našoj doktrini nije stvar samo vojske — oružanih snaga, već i svih drugih subjekata društva.

od agresije, odnosno, ako do rata ipak dođe, da se agresor što brže razbije i uništi.

Te osnovne doktrinarne postavke nalažu strategiji oružane borbe vrlo krupne zadatke u pogledu organizacije, pripremanja, borbenog obučavanja i načina upotrebe oružanih snaga. Ona mora da pronađe najbolja rešenja, polazeći od postojećih materijalnih i drugih mogućnosti zemlje.

Nesvrstana i nezavisna politika Jugoslavije, naša borba za ravnopravnu saradnju i miroljubivu koegzistenciju u svetu, podrazumeva i nezavisnu odbrambenu politiku, izgradnju sopstvene odbrambene doktrine i strategije oružane borbe kao bitnih preduslova takve politike. Naša zemlja do sada nije bila, a ni ubuduće ne može biti, vezana za bilo koju blokovsku grupaciju. Zbog toga, naša doktrina i strategija ni idejno ni teorijski, pa ni u konkretnim rešenjima, ne mogu da budu pod uticajem bilo koje strane doktrine i strategije. Proizilazeći iz socijalističkog samoupravnog sistema i principa spoljne politike, naša doktrina i strategija *unapred ne određuju agresora*. On se sam opredeljuje svojim namerama ili akcijama. Taj naš trajni principijelni nezavisni stav zahteva sopstvena i originalna strategijska rešenja. Sa društveno-političkog stanovišta to je naša velika prednost, koju treba da iskoristi ratna doktrina, posebno strategija oružane borbe, pronalazeći najpogodnija i najefikasnija rešenja za svaku vrstu agresije i svaki oblik rata.

Obrana zemlje je integralna funkcija svih društvenih subjekata. I ova, kao, uostalom, i sve druge društvene funkcije ne može u samoupravnom sistemu biti otuđena od radničke klase i radnih ljudi, i od ostalih pripadnika naše socijalističke zajednice. Oružane snage i ceo sistem odbrane moraju da odražavaju klasno-socijalnu, samoupravnu strukturu društva i da služe isključivo njegovim ciljevima. O tome Vrhovni komandant naših oružanih snaga kaže:

»Samoupravni socijalistički društveni sistem omogućuje da udruženi proizvođači i građani organizuju odbrambene snage društva kao svoje sopstvene snage. To je, drugim riječima, podruštvljavanje odbrambenih poslova, angažovanje cjelokupnih odbrambenih snaga i potencijala društva, u čemu vidimo najsigurniju garanciju za obezbjeđenje nezavisnosti i integriteta naše socijalističke zajednice«.²

Ovakva društvena funkcija i organizacija sistema odbrane daje našoj strategiji oružane borbe velike šanse da sve ljudske i materijalne potencijale organizuje i iskoristi za borbu i za pobjedu nad agresorom. Ali, istovremeno je suočava sa izuzetno složenim zadat-

² Tito: *Samoupravni sistem i opštenarodna odbrana*, »Vojno delo« 1/70, str. 6.

kom u procesu organizovanja sistema odbrane, što zahteva veliku umešnost, naročito kad je reč o rukovođenju i pripremanju snaga za oružanu borbu. Jer, u rukovođenje poslovima odbrane, u skladu sa našom koncepcijom i strukturom oružanih snaga, uključeno je neuporedivo više ljudi, pa ono više ne pripada samo profesionalnim vojnicima, ali ih obavezuje na dodatne napore za osposobljavanje tako širokog broja ljudi, komandi, štabova, institucija, koji se, van oružanih snaga, bave problemima odbrane.

Važnost geostrategijskog položaja jugoslovenskog prostora, grupisanje vojnih snaga u Evropi i Sredozemlju posebno, imperijalistička politika i agresivne pretenzije na celu ili na delove naše teritorije, trajno opredeljuju strategiju oružane borbe. Zbog toga ona, pored ostalog, polazi od procene važnosti i karakteristika našeg prostora, od karaktera i fizionomije savremenog rata. Naš prostor je, sa stanovišta mogućnosti upotrebe savremene ratne tehnike i karaktera mogućih operacija, relativno malen, ali naša strategija, izborom oblika oružane borbe, vidova strategijskih dejstava, mora naš prostor učiniti, i čini ga, za svakog agresora neosvojivim. Ni jedan deo Jugoslavije ne može ostati bez oružanog i drugih oblika otpora. Za agresora ne sme postojati operativno prazne niti trajno »osvojene« teritorije. To je težak, ali i ostvarljiv zadatak. Uverenje u mogućnost njegovog izvršenja zasniva se, pored ostalog, na bogatim iskustvima našeg narodnooslobodilačkog rata, na pobedama alžirskog i vijetnamskog naroda, kao i na iskustvima mnogih drugih nacionalnooslobodilačkih i revolucionarnih ratova.

Dobro je poznato da se naš društveno-politički sistem i sadašnja koncepcija odbrane zasnivaju na tekovinama narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije. Tu je suštinski izvor koncepcije, čiji je idejni tvorac, i u ratu i sada, Vrhovni komandant oružanih snaga drug Tito. Njen kontinuitet je uspešno održan; ona se razvijala u našem samoupravnom socijalističkom sistemu, pri čemu su teškoće u razvoju samoupravljanja ponekad imale uticaja na stepen realizacije i osavremenjavanja koncepcije, na njeno prilagođavanje novim uslovima.

Idejna i društveno-politička platforma opštenarodne odbrane data je u dokumentima Predsedništva SKJ i Predsedništva SFRJ, a osnove doktrine opštenarodnog odbrambenog rata i strategije posebno utvrđene su odlukama Saveta narodne odbrane i odgovarajućim dokumentima Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu i Generalštaba. Na osnovu tih stavova i dokumenata razrađeni su fundamentalni teorijski principi naše strategije. U skladu s tim, sagleđane su opšte i posebne zakonitosti i uzroci izbijanja savremenih ratova, vrste,

karakteristike i fizionomija moguće agresije na SFRJ. Isto tako, utvrđeni su oblici i vidovi oružane borbe, sadržaj i osnovni pravci priprema za oružanu borbu, struktura i fizionomija oružanih snaga. Izvršena je procena odnosa snaga u svim uslovima agresije, imajući u vidu ne samo ljudski i materijalni faktor već i sveukupnu vrednost naših odbrambenih potencijala. Definisana su osnovna načela i sistemska pitanja komandovanja oružanim snagama i vođenja oružane borbe. Izučeni su problemi i usvojena načela za sistemska rešenja organizovanja i funkcionisanja sistema materijalnog i zdravstvenog obezbeđenja oružanih snaga. Utvrđeni su pravci razvoja pojedinih borbenih sistema (POO, PDO, PVO, itd.), kao i principi za uređenje ratišta sa stanovišta potreba oružane borbe i oružanih snaga.

U skladu sa pomenutim načelima i stavovima realizovana su, ili su u toku realizacije, i konkretna rešenja. Utvrđeni su, između ostalog, okviri i zauzeti stavovi o organizaciji oružanih snaga, globalnoj i konkretnoj vidovskoj i rodovskoj strukturi; o sistemu mobilizacije i borbene gotovosti; o obuci i vaspitanju i dr. Na manevru »Sloboda 71«, i drugim većim a i manjim vežbama poslednjih godina, praktično smo proveravali pojedine teorijske postavke doktrinarnog karaktera i mnoga konkretna rešenja koja čine sadržaj naše strategije oružane borbe. U svim suštinskim pitanjima, kojima se bavi naša strategija oružane borbe, imamo jasno definisane stavove i odgovarajuća konkretna rešenja.

Na osnovu analize svih faktora koji utiču na karakter i fizionomiju rata i oružane borbe i na efikasnost naše odbrane, utvrdili smo da je za naše uslove najcelishodniji onaj oblik rata koji nam pruža mogućnost da organizovano angažujemo sve ljudske, materijalne i moralne potencijale našeg samoupravnog društva, da iskoristimo sve prednosti koje nam pruža naše ratište (konfiguracija zemljišta, pošumljenost, razuđenost obale, itd.). Zato, i ne samo zato, odgovornost za odbrambene i poslove samozaštite u našem društvu leži na samoupravnim i drugim strukturama od baze do vrha, jer su svi oni subjekti odbrane i zaštite: »Jedinstvena društvena osnova opštenarodne odbrane omogućuje nam solidnu izgradnju svih elemenata odbrambenog sistema — operativne armije, teritorijalne odbrane i civilne zaštite — i zajedničke pripreme privrednih organizacija, državnih organa, društvenih službi i društveno-političkih organizacija«. ³ To bi i po obliku i po sadržaju bio *opštenarodni odbrambeni rat*. U njemu bi, osim oružanih snaga, u raznim oblicima borbe i otpora masovno učestvovao ceo narod, čvrsto rešen da brani stečene tekovine revolucije.

³ Tito: »Vojna djela« IV, str. 200.

Međutim, po načinu vođenja rata i oružane borbe posebno, to bi u svim uslovima, pa i pri najtežoj vrsti agresije, bio *ofanzivni rat*, što znači da je i naša strategija — *ofanzivna strategija*.

Opštenarodni odbrambeni rat ne može da bude sinteza ni modifikovana varijanta poznatih oblika rata. On predstavlja nov kvalitet, izražen u jedinstvu oružane borbe i drugih oblika otpora. Odlikuje se sveobuhvatnošću, teritorijalnošću, masovnošću i kombinovanjem svih oblika borbe i otpora u zahvatu frontova, na privremeno zaposednutim delovima naše teritorije i protiv neprijateljskih snaga koje bi dejstvovala u našoj pozadini. Naravno, pri izboru oblika i načina oružane borbe, naša strategija mora da bude fleksibilna, pri čemu se polazi od realnih pretpostavki agresije, uključujući i onu najtežu.

Zbog prirode savremene agresije i početnih prednosti koje bi agresor mogao imati, kao što su: izbor težišta, vreme napada i dr., realno je pretpostaviti da bi on u početnom periodu rata mogao da zauzme deo našeg prostora ili ugrozi značajnije objekte u dubini ratišta. Polazeći od takve procene i analize svih ostalih činilaca, naša strategija se opredelila za *kombinovani oblik oružane borbe* kao dominantan i najcelishodniji za naše uslove. To podrazumeva usklađenu oružanu borbu na celom ratištu (raznovrsna dejstva u zahvatu fronta, uz istovremeno razvijanje maksimalno aktivnih dejstava od samog početka rata u međuprostorima agresorovih snaga koje bi težile brzim i dubokim prodorima, aktivnost u pozadini njegovih grupacija, po komunikacijama i teritoriji koju bi privremeno zaposeo), kontrolu cele teritorije, borbu protiv desanata i aktivnosti »specijalnih snaga«.

Za kombinovani oblik oružane borbe stvorili smo odgovarajuću strukturu oružanih snaga i osigurali funkcionalno povezivanje oružane borbe sa svim oblicima borbe i otpora. U tako koncipiranoj strategiji oružane borbe moguće je najuspešnije suprotstavljanje i najtežim vrstama agresije, bez obzira na početne razmere, eskalaciju i vreme trajanja rata. Realna je pretpostavka da bi se tokom borbenih dejstava postepeno stvarali uslovi za preuzimanje strategijske inicijative, koja na nivou taktike počinje već samim početkom rata. Po načinu izvođenja i opštoj fizionomiji dejstava, kombinovani oblik oružane borbe, u strategijskim i operativnim razmerama, čini sintezu i organsku celinu uzajamno uslovljenih elastičnih dejstava u zahvatu fronta, masovnih dejstava snaga teritorijalne odbrane na privremeno zaposednutoj teritoriji i dejstava protiv neprijateljskih snaga u našoj pozadini.

U povoljnijim ratnim okolnostima naša strategija izričito zahteva da se agresor razbije na samoj granici i za što kraće vreme. U Smernicama Predsedništva SFRJ za odbranu od agresije se kaže: »U slučaju da agresor izvrši napad na našu zemlju s ograničenim ciljem i snagama, JNA ima zadatak da zaustavi napad agresora i da ga energičnim ofanzivnim dejstvima izbací sa teritorije Jugoslavije. Teritorijalna odbrana i sve ostale snage otpora na napadnutim i ugroženim rejonima aktivno će se angažovati zajedno sa snagama JNA u izvršenju ovog zadatka«. Oružane snage po svojoj nameni, snazi i borbenoj spremnosti moraju biti sposobne da izvrše ovaj zadatak.

Na osnovu pokrenutih doktrinarnih opredeljenja o oblicima oružane borbe, naša strategija oružane borbe zahteva odgovarajuću strukturu i organizovanje oružanih snaga. Zato JNA razvijamo u sve moderniji, pokretljiviji, obučeniji i mobilizacijski spremniji deo oružanih snaga. Osposobljavamo je kao osnovnu manevarsku udarnu snagu na celom ratištu, za sve eventualne varijante i uslove rata. Zbog toga i teritorijalnu odbranu bolje organizujemo i naoružavamo masovnim oružjem za protivpešadijsku, protivdesantnu i protivoklopnu borbu. Osposobljavamo je da dejstvuje samostalno i u sadejstvu sa jedinicama JNA. Na taj način jača njena sposobnost za potpunu kontrolu našeg prostora i za uspešnu borbu na privremeno zaposedutoj teritoriji. Time se onemogućava agresoru da nailazi na »prazan operativni prostor« i da stvara uslove za koncentrisanje svojih snaga.

U okviru usvojene strategije oružane borbe, naše oružane snage moraju se stalno osposobljavati i za raznovrsne oblike borbenih dejstava — operacije, bojeve i borbe masovnih razmera operativnog i taktičkog karaktera na kopnu, moru i u vazduhu. Naša strategija — polazeći od moguće vrste i varijanti agresije i strukture oružanih snaga — utvrđuje, a mirnodopskim igrama, manevrima i vežbama proverava različite vrste odbrambenih i napadnih operacija strategijskog i operativnog karaktera — zavisno od ciljeva, snaga i prostora na kome se izvode. Fizionomija ovih operacija može da bude vrlo različita, zavisno od toga u kojim uslovima agresije se izvode i koji oblik oružane borbe preovladava. To podrazumeva i uvežbavanje za izvođenje protivdesantnih operacija na kopnenom delu ratišta ili na pomorskom vojištu. Isto tako, i za izvođenje, u određenim uslovima, pomorskih, pa i vazdušnih operacija sa operativnim ciljevima.

Polazeći od objektivnih uslova i koncepcijsko-doktrinarnih stavova, naša strategija je utvrdila i *osnovne principe oružane borbe* koji služe kao rukovodeće načelo za pripremanje i vođenje oružane borbe u celini i za izvođenje borbenih dejstava na svim nivoima.

Na sadašnjem stepenu razvoja teorije ratne veštine, naša strategija je utvrdila više principa oružane borbe: univerzalnost (za sve vrste i uslove rata), masovnost, nametanje sopstvenih uslova oružane borbe, neprekidnost, intenzitet, racionalnost, aktivnost i inicijativu, nadmoćnost (u funkciji oružane borbe), jedinstvo rukovođenja i komandovanja, iznenađenje i izbor težišta oružane borbe.

Nemoguće je ovim povodom i ovom prilikom analizirati naučnu vrednost i valjanost svih principa naše strategije. Želimo samo da ukažemo na naš kreativni odnos prema njima i prema doktrinarno usvojenim stavovima. Kao i u svim ostalim oblastima delatnosti, tako i u oružanoj borbi njeni principi su primenljiviji i životvorniji ukoliko više odražavaju objektivne zakonitosti i realnu stvarnost. Međutim, i najnaučnije utvrđeni principi i teorija ne mogu nadoknaditi stvaralaštvo subjektivnog faktora, naročito ulogu starešina. Jer, principi nisu rešenja, već putokaz za neprestano traženje uvek novih i boljih rešenja. U svakoj drukčijoj strategijskoj, operativnoj ili taktičkoj situaciji, i na svakom nivou, iste zakonitosti se drukčije ispoljavaju, a utvrđeni principi mogu se različito primeniti.

Primeru radi analiziraćemo kraće samo neke od naznačenih principa: univerzalnost, nadmoćnost i izbor težišta u borbenim dejstvima. Princip univerzalnosti od posebnog je značaja za našu strategiju oružane borbe. Reč je upravo o rukovodećem principu u našim pripremama za rat, koji proizilazi iz samoupravnog društvenog bića, nezavisnog položaja naše zemlje i originalne doktrine opštenarodnog odbrambenog rata. On nameće potrebu da naša strategija oružane borbe bude sveobuhvatna i primenljiva u svim vrstama ratova — od najtežih sa radikalnim ciljevima do ograničenih, i protiv svih oblika »specijalnog rata«. Zahteva se odgovor (za ceo tok rata, traže se rešenja kojima će se parirati različitim mogućim vojnim i političkim ciljevima potencijalnih agresora. To je vrlo težak, ali objektivno neminovan i realno ostvarljiv zadatak koji je postavljen pred našu strategiju.

Ili, princip nadmoćnosti. Poznato je u vojnoj teoriji da se nadmoćnost postiže ne samo povoljnijim kvantitativnim i kvalitativnim odnosom snaga u datom prostoru i vremenu, već i korišćenjem svih uslova u kojima se vodi oružana borba, primenom odgovarajućih oblika i načina dejstava, boljim korišćenjem mesta i vremena dejstava, naoružanja i tehnike, itd. Računajući i za borbu sposobno stanovništvo, mi ćemo na našem ratištu uvek imati povoljan odnos snaga u ljudstvu, a na datom težištu i u određenom periodu rata i povoljan opšti odnos snaga. Potencijalni agresor može da ima nadmoćnost u

kvantitetu i kvalitetu avijacije, oklopnih ili pomorskih snaga, itd., odnosno u vrhunskoj tehnici i naoružanju. Međutim, protivmera brzopokretnim neprijateljskim snagama je, pre svega, raspored naših oružanih snaga na celom prostoru, na svim mestima gde se može očekivati neprijatelj. Naša strategija, korišćenjem oružane sile boljeg kvaliteta, načinom dejstava, strukturom, rasporedom i masovnošću naših oružanih formacija na celom ratištu, boljim poznavanjem i korišćenjem sopstvenog zemljišta, uz oslonac na celokupno stanovništvo, u stanju je da — u relativno kratkom vremenu — parališe pomenute prednosti agresora i izvojuje odlučujuće pobeđe.

I u slučaju težih ratnih okolnosti u kojima bi se našla naša zemlja, imamo sve uslove da ostvarimo nadmoćnost u *živoj sili* i lakšoj tehnici, polazeći od strukture oružanih snaga i načina dejstava, naročito u taktičkim dejstvima, gde uvek možemo ostvariti povoljan odnos snaga i to ne samo u ljudstvu, čak i kada bi odnos snaga na pojedinim pravcima na operativnom nivou bio nepovoljan. Tako bismo, stavljanjem agresorovih snaga pod udare na celom prostoru, sa čela, bokova i iz pozadine, brzo stvorili nadmoćnost i u operacijama strategijskog nivoa.

Dakle, naša strategija mora maksimalno da iskoristi sve prednosti koje joj pružaju kvaliteti našeg čoveka, naš prostor i podrška stanovništva, koje se angažuje i u svim drugim oblicima otpora agresoru. Po stepenu prodiranja u naš prostor i vremenu trajanja rata, agresor se, objektivno, sve više udaljava od postavljenog cilja da brzim dejstvima slomi naš otpor i mora da se upusti u dug iscrpljujući rat, bez ikakve perspektive na uspeh.

Izbor težišta u oružanoj borbi opšti je princip za sve vidove borbenih dejstava, a poznato je da su strategijska težišta i njihov pravilan izbor od presudnog značaja za rat i oružanu borbu u celini. Na određivanje strategijskih težišta utiču, pre svega, vrsta i uslovi agresije. Cilj dejstava naših oružanih snaga uvek je uništavanje žive sile agresora, pa se, prema tome, određuje i težište. Međutim, u uslovima teže agresije, operativne grupacije neprijatelja razbijali bismo postepeno i posredno — masovnim dejstvima operativnog i taktičkog nivoa u zahvatu fronta i u njegovoj pozadini, dok bi u povoljnijim ratnim okolnostima težili da neprijatelja razbijemo odlučujućim udarima u prigraničnim oblastima.

Na sličan način i svi ostali principi naše strategije imaju, po sadržaju i mogućnostima primene, specifične karakteristike, bez obzira što se istim ili sličnim principima formalno i pojmovno može rukovoditi i protivnik. Zato se pred našu teoriju strategije oružane borbe i pred praksu u obuci oružanih snaga postavlja stalan zadatak da

izučavamo mogućnost primene usvojenih principa u različitim uslovima i da analiziramo objektivne promene i uslove iz kojih se principi izvode.

Tako, na primer, jedno od važnih pitanja svake, pa i naše strategije jeste odnos prema operatici i taktici. U teoriji, naši pogledi polaze od dijalektičkog jedinstva strategije, operatike i taktike, u kojem rukovodeću ulogu ima strategija, ali na koju povratno utiču operatika i taktika. To praktično znači da strategija oružane borbe u osnovnim pitanjima determiniše operatiku i taktiku, ali im ostavlja dovoljno prostora za njihovu relativnu stvaralačku samostalnost i inicijativu.

»Razumi se da na operatiku i taktiku presudno utiču zahtjevi strategije. Međutim, ne mnogo manji uticaj, osobito na područje taktike, ispoljavaju i mnogi drugi činioci, na primjer: stepen borbene osposobljenosti, taktičko-tehničke osobine borbene tehnike u sastavu naših oružanih snaga i vjerovatnih agresora, karakteristike ratišta i sl.«⁴

O svemu tome mora da vodi računa strategija u svojim zahtevima operatici i taktici.

Podsticanje i stvaranje uslova za inicijativu u realizaciji strategijskih ciljeva karakterisali su našu strategiju i oružanu borbu u narodnooslobodilačkom ratu, što bi još više dolazilo do izražaja u eventualnom ratu. Zbog toga iskustva narodnooslobodilačkog rata u oblasti ratne doktrine i strategije oružane borbe predstavljaju značajan izvor za našu teoriju i praksu.

Oblici oružane borbe i borbenih dejstava i struktura oružanih snaga, ostali oblici opštenarodnog otpora i učešće svih subjekata društva u borbi protiv agresora, zahtevaju sistem rukovođenja i komandovanja koji će podsticati stvaralačku inicijativu na svim nivoima. Veća samostalnost i inicijativa zahtevaju i veću odgovornost, viši kvalitet vojnih kadrova, naročito starešina koji komanduju jedinicama u borbi. Oni, pored visoke stručnosti, inicijative, moralnih kvaliteta i sposobnosti da prime odgovornost, moraju poznavati i duboko shvatati suštinu naše strategije oružane borbe, njene ciljeve i načela, kao i osnovne zahteve koje strategija u ratu, ili u pojedinim njegovim periodima, postavlja pred operatiku i taktiku. Ali, isto tako, i starešine strategijskog i strategijsko-operativnog rukovođenja i komandovanja moraju poznavati mogućnosti operatike i taktike u svim uslovima. Jedinstvo pogleda i shvatanja suštine naše doktrine i strategije, koje se postiže poznavanjem i usvajanjem doktrinarnih dokumenata, stalnim učenjem i unapređivanjem prakse u obuci komandi i jedinica,

⁴ V. Bubanji: *Doktrina pobjede*, str. 141, izdanje Narodne armije, Beograd, 1972.

predstavlja najbolju garanciju da će samostalnost i inicijativa biti usmerene ka najefikasnijem ostvarivanju strategijskih ciljeva.

Stvaralačka inicijativa u operatici i taktici uslov je za uspešnu primenu principa naše strategije. Reč je o tome da se agresoru nametnu naši uslovi oružane borbe, neprekidnost i intenzitet dejstava, aktivnost, iznenađenje itd. Nijedna situacija, ni ma kako teški uslovi, u kojima se strategijskim rukovođenjem ne bi mogle, za kraće ili duže vreme, pravovremeno i adekvatno usmeravati operacije i borbena dejstva, ne smeju uticati na odustajanje od primene ovih principa na nivou operatike i taktike.

I pored postignutih značajnih rezultata, pred našom strategijom nalazi se više krupnih zadataka u daljim pripremama za oružanu odbranu. Ne sme se dozvoliti ni najmanja pauza, nikakvo usporavanje tempa u naporima da se ona usavrši. Naša i strana iskustva potvrđuju da nema sistema odbrane, doktrine i strategije koji ne mogu biti još bolji. Otuda moramo i dalje intenzivno izučavati probleme doktrine i osavremenjavati strategiju oružane borbe. Ceo sistem odbrane i sva strategijska rešenja treba dalje razvijati i učiniti ih još savremenijim, racionalnijim i efikasnijim sa stanovišta ciljeva koje želimo postići.

Usavršavanje i dograđivanje sistema rukovođenja i komandovanja oružanim snagama u skladu sa načelima novog Ustava, Zakona o narodnoj odbrani i drugih dokumenata, jeste neposredan zadatak, kako bi ceo sistem bio što operativniji. To zahteva još bolja organizacijska, metodološka, kadrovska i tehnička rešenja.

Pored adekvatnog opremanja oružanih snaga oružjem i tehnikom, mora se i dalje dograđivati i činiti efikasnijim sistem materijalnog i zdravstvenog obezbeđenja oružanih snaga — u skladu sa našim ekonomskim mogućnostima i potrebama. Stvaranje i znavljanje ratnih rezervi i obezbeđivanje uslova za proizvodnju najvažnije opreme, naoružanja i ishrane u ratu spadaju u stalne i aktuelne zadatke materijalnog obezbeđenja naših snaga za oružanu borbu.

Naš sistem opštenarodne odbrane u celini i strategija oružane borbe deluju permanentno na učvršćivanje mira u ovom delu sveta. Jaka opštenarodna odbrana obeshrabruje agresora i deluje kao značajan faktor odvraćanja: »Odlučujući faktor stabilnosti međunarodnog položaja i bezbednosti SFRJ je njena odbrambena sposobnost, zasnovana na volji i odlučnosti svih radnih ljudi, naroda i narodnosti da se suprotstave svakoj agresiji. To je ujedno bitna garancija za odvraćanje svih spoljnih pritisaka i mešanja u naše unutrašnje stvari. U tom smislu doktrina opštenarodne odbrane je i doktrina mira«.⁵

⁵ Iz Platforme za X kongres SKJ, od. IV, tač. 4.

Iz knjige *Savez komunista Jugoslavije i opštenarodna odbrana*, izdanje Novinsko-izdavačke ustanove »Narodna armija«. Knjiga izlazi iz štampe krajem marta 1974. godine.